

**НАЦІОНАЛЬНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ
ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ
УКРАЇНИ**

Силабус навчальної дисципліни

**Засоби індивідуального та колективного
захисту**

Спеціальність	К8 Пожежна безпека
Інститут	Оперативно-рятувальних сил
Кафедра	Пожежно-рятувальної та фізичної підготовки
Освітня програма	Пожежна безпека
Рівень вищої освіти	перший (бакалаврським) рівень вищої освіти
Обсяг навчальної дисципліни	120 годин, 3 кредити ЄКТС
Тип навчальної дисципліни	Обов'язкова професійна
Навчальний семестр	3-й
Форма здобуття вищої освіти	очна
Мова викладання	українська

Викладач кафедри пожежно-рятувальної та фізичної підготовки Титаренко Олександр Васильович

Викладач кафедри пожежно-рятувальної та фізичної підготовки Сіпко Андрій Андрійович

Анотація навчальної дисципліни

Дисципліна «Засоби індивідуального та колективного захисту» спрямована на формування у здобувачів знань та практичних умінь, необхідних для організації захисту населення від вражаючих факторів у надзвичайних ситуаціях у мирний час та воєнний період, рятувальників при ліквідації надзвичайних ситуацій та працюючих від небезпечних та шкідливих виробничих факторів.

У межах дисципліни розглядаються нормативно-правові засади організації експлуатації, обслуговування, використання засобів індивідуального та колективного захисту.

Вивчення дисципліни сприяє формуванню професійних компетентностей, необхідних для ефективного використання засобів індивідуального та колективного захисту, раціонального вибору та грамотного застосування конкретних засобів захисту з урахуванням специфічних особливостей умов праці, виробничого процесу, типу вражаючих факторів джерел надзвичайних ситуацій та сучасної зброї.

Мета вивчення навчальної дисципліни

Надання здобувачам вищої освіти систематизованих відомостей про засоби захисту від вражаючих факторів у разі виникнення надзвичайних ситуацій, описи та характеристики засобів колективного та індивідуального захисту, які використовуються для захисту від фізичних, хімічних та біологічних впливів.

Форми організації освітнього процесу (види навчальних занять)

Лекції, практичні заняття, самопідготовка

Компетентності

Навички міжособистісної взаємодії.

Здатність прогнозувати обстановку в разі виникнення надзвичайної ситуації, визначати основні питання організації індивідуального та колективного захисту в умовах ліквідації надзвичайної ситуації.

Здатність організовувати, забезпечувати та

	контролювати дотримання вимог охорони праці та безпеки під час гасіння пожеж, ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій.
Програмні результати навчання	Оцінювати обстановку в умовах ліквідації наслідків аварій, пожеж чи небезпечних викидів, обирати оптимальні способи захисту особового складу ДСНС та цивільного населення, застосовувати засоби захисту від впливу негативних чинників хімічного, біологічного, радіаційного та термічного походження, технічні показники та визначати експлуатаційний стан засобів індивідуального захисту (ЗІЗ). Проводити перевірку справності й герметичності ізолювальних протигазів (апаратів на стисненому повітрі/кисні), респіраторів та захисних костюмів, ефективно використовувати ЗІЗ в умовах ліквідації наслідків аварій, пожеж чи небезпечних викидів. Виконувати вправи з розгортання, одягання та обслуговування захисного спорядження.
Де можна застосувати отримані знання та вміння	Концептуальні наукові та практичні знання, критичне осмислення теорій, принципів, методів і понять у сфері професійної діяльності та/або навчання. Поглиблені когнітивні та практичні уміння/навички, майстерність та інноваційність на рівні, необхідному для розв'язання складних спеціалізованих задач і практичних проблем у сфері професійної діяльності або навчання.
Зміст навчальної дисципліни	Кількість годин
Тема 1.1. Заходи захисту населення. Загальні положення та основні принципи	6
Тема 1.2. Заходи щодо захисту населення і територій у разі виникнення надзвичайних ситуацій	6
Тема 1.3. Класифікація засобів індивідуального та колективного захисту.	6
Тема 1.4. Апарати на стисненому повітрі	6
Тема 1.5. Розрахунок часу роботи в АСП. Правила роботи в АСП	10
Тема 1.6. Оперативна перевірка, перевірка АСП перед постановкою в оперативний розрахунок	10
Тема 1.7. Регенеративні дихальні апарати.	8
Тема 1.8. Розрахунки параметрів роботи в РДА. Правила роботи в РДА	8
Тема 1.9. Апарати на хімічнозв'язаному кисні	8
Контрольно-модульна робота № 1	2
Тема 2.1. Заходи безпеки під час роботи газодимозахисників у ЗІЗОД. Особливості оперативних дій з використанням ЗІЗОД у непридатному для дихання середовищі	8
Тема 2.2. Підготовка до роботи в непридатному для дихання середовищі	7

(надягання ЗІЗОД, перевірка та включення в ЗІЗОД виключення з ЗІЗОД, робота постового на посту безпеки)	
Тема 2.3. Робота в АСП на свіжому повітрі.	8
Тема 2.4. Подолання смуги психологічної підготовки з імітацією укриття під час обстрілів	7
Тема 2.5. Робота в АСП в теплодимокамері (розвідка в житловій зоні)	9
Тема 2.6. Робота в АСП в теплодимокамері (тренажер «Лабіринт»)	9
Контрольно-модульна робота № 2	2
Загальна кількість годин	120

Політика викладання навчальної дисципліни	1. Активна участь в обговоренні навчальних питань, попередня підготовка до практичних занять за рекомендованою літературою, якісне та своєчасне виконання навчальних завдань є обов'язковими складовими успішного опанування дисципліни. 2. Здобувачі вищої освіти повинні дотримуватись розкладу навчальних занять та навчальної дисципліни. 3. Використання мобільних пристроїв під час занять допускається лише з навчальною метою та з дозволу викладача. 4. Здобувач вищої освіти має право отримувати інформацію щодо кількості накопичених балів та вести власний облік результатів навчання. 5. Дотримання принципів академічної доброчесності є обов'язковим. Не допускаються плагіат, списування та інші форми академічної недоброчесності. 6. Пропущені заняття підлягають відпрацюванню відповідно до встановленого порядку. 7. Під час проведення практичних занять здобувачі освіти зобов'язані дотримуватись вимог охорони праці та правил безпеки. 8. Виконання практичних нормативів, передбачених програмою навчальної дисципліни, у межах встановленого нормативного часу є обов'язковою складовою навчального процесу. Позитивне оцінювання результатів навчання передбачає обов'язкове виконання здобувачем вищої освіти всіх практичних нормативів відповідно до встановлених вимог робочої програми навчальної дисципліни.
Рекомендовані основні джерела інформації	1. Освітньо-професійна програма «Пожежна безпека» за спеціальністю 261 "Пожежна безпека" в галузі знань 26 "Цивільна безпека" за першим (бакалавр) рівнем вищої освіти (Розглянуто та затверджено вченою радою Національного університету цивільного захисту України протокол №11 від 28 червня 2026 р.). URL: https://nuczu.edu.ua/images/topmenu/osvitnya_diyalnosti/osvitni_programi/2026/b/2026_.pdf.

2. Дії підрозділів ДСНС України в умовах воєнного стану. Навчальний посібник за редакцією професора Мирослава КОВАЛЯ. Львів 2023.- С308. URL: <https://dsns.gov.ua/upload/1/9/2/4/3/5/9/diyi-dsns-objednana-kniga-compressed.pdf>.

3. Кодекс цивільного захисту України. Офіційний вебпортал парламенту України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5403-17#Text> (дата звернення: 20.07.2025).

4. Про затвердження Положення про Державну службу України з надзвичайних ситуацій. Офіційний вебпортал парламенту України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1052-2015-п#Text> (дата звернення: 20.07.2025).

5. Про затвердження Порядку організації службової підготовки осіб рядового і начальницького складу служби цивільного захисту : Наказ М-ва внутр. справ України від 15.06.2017 р. № 511 : станом на 10 серп. 2023 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0835-17#Text> (дата звернення: 20.07.2025).

6. Про затвердження Порядку організації внутрішньої, гарнізонної та караульної служб в органах та підрозділах цивільного захисту : Наказ М-ва внутр. справ України від 10.02.2022 р. № 116 : станом на 7 берез. 2023 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0534-22#Text> (дата звернення: 20.07.2025).

7. Про затвердження Статуту дій у надзвичайних ситуаціях органів управління та підрозділів Оперативно-рятувальної служби цивільного захисту та Статуту дій органів управління та підрозділів Оперативно-рятувальної служби цивільного захисту під час гасіння пожеж : Наказ М-ва внутр. справ України від 26.04.2018 р. № 340 : станом на 10 трав. 2024 р . URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0801-18#Text> (дата звернення: 20.07.2025).

8. Наказ МВС України від 25.09.2023 № 780 «Про затвердження Порядку організації роботи органів управління та підрозділів, закладів освіти системи ДСНС під час підготовки особового складу, гасіння пожеж, ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій та інших небезпечних подій в умовах екстремальних температур, задимленості, загазованості, радіоактивного, хімічного забруднення та біологічного зараження». URL: https://zakononline.com.ua/documents/show/523661_76264

	9. 9. Наказ ДСНС України від 31.10.2023 №870 «Про затвердження Положення про газодимозахисну службу Державної служби України з надзвичайних ситуацій». URL: http://surl.li/mulxsa 10. Наказ ДСНС від 27.06.2024 № 680 «Про затвердження Методичних рекомендації з підготовки газодимозахисників ДСНС України». https://if.dsns.gov.ua/upload/2/2/0/7/0/2/3/metodicni-rekomendaciyi-po-gdzs-680.pdf 11. Про особливості реагування на надзвичайні ситуації під час збройної агресії : Наказ ДСНС від 02.04.2024 р. № НС375.URL: https://dsns.gov.ua/upload/2/0/8/0/8/1/6/rekom.pdf# (дата звернення: 20.07.2025). 12. Закон України «Про основні засади державної політики у сфері утвердження української національної та громадянської ідентичності» (2022). URL: Про основні засади державної...від 13.12.2022 No2834-IX (rada.gov.ua). 13. Наказ ДСНС України від 23.06.2014 №335 «Про затвердження Концепції патріотичного виховання особового складу органів і підрозділів ДСНС України». 14. Методологічні підходи до організації національно-патріотичного виховання курсантів ЗВО системи МВС і формування у них патріотизму як комплексної особистісної і базової професійної якості / Інна Ящук, Наталія Казакова // Молодь і ринок. — 2023. — № 8. — С. 67-72. 15. Правила безпеки праці в органах та підрозділах ДСНС: наказ ДСНС України від 31 груд. 2025 р. № 1661. – Офіц. вид. – Київ : Державна служба України з надзвичайних ситуацій, 2025. URL: https://rv.dsns.gov.ua/upload/2/5/3/6/0/4/1/1-pravila-bezpeki-praci-v-organax-ta-pidrozdilax-dsns.pdf. 16. Довідка за добу про надзвичайні ситуації техногенного, природного та іншого характеру на території України https://dsns.gov.ua/uk/dovidka-za-dobu.
Критерії оцінювання результатів навчання	Оцінювання рівня навчальних досягнень здобувачів з навчальної дисципліни здійснюється відповідно до Положення про організацію освітнього процесу в Національному університеті цивільного захисту України за 100-бальною шкалою.
Форма поточного контролю	<i>Критерії поточного оцінювання знань здобувачів очної (денної) форми навчання на практичному занятті оцінюється в діапазоні від 0 до 6 балів:</i> 6 балів - здобувач вищої освіти демонструє повні, системні та глибокі знання навчального

матеріалу, вільно володіє понятійним апаратом, здатний аналізувати, узагальнювати та аргументовано обґрунтовувати власні висновки, встановлює міжпредметні зв'язки, правильно відповідає на додаткові запитання, правильно та в повному обсязі виконує практичні завдання.

5 балів - здобувач вищої освіти демонструє достатній рівень знань навчального матеріалу, правильно розкриває зміст питання, володіє основними, поняттями та категоріями, допускає окремі несуттєві неточності, які не впливають на загальне розуміння матеріалу, допускає окремі несуттєві неточності під час виконання практичних завдань.

4 бали - здобувач вищої освіти відтворює основний зміст навчального матеріалу, але відповідь є неповною, містить окремі помилки та неточності, потребує додаткових запитань для розкриття теми, виконує практичні завдання з незначними помилками.

3 бали - здобувач вищої освіти має фрагментарні знання, не може послідовно викласти матеріал, допускає суттєві помилки у визначеннях, поняттях та висновках, допускає помилки під час виконання практичних завдань.

2 бали - здобувач вищої освіти володіє лише окремими елементами навчального матеріалу, не здатний розкрити зміст питання навіть за допомогою додаткових запитань викладача, виконує практичні завдання з суттєвими помилками, потребує допомоги викладача для їх виправлення.

1 бал - здобувач має поверхневі знання окремих питань теми, практичні завдання виконує частково або з численними помилками, не здатний застосовувати отримані знання на практиці.

	0 балів – здобувач не володіє теоретичним матеріалом, не виконує практичні завдання або виконує їх неправильно, не демонструє розуміння основних положень теми. <i>Критерії оцінювання знань здобувачів денної форми навчання за контрольно-модульну роботу № 1, 2 від 0 до 14 балів:</i> модульні контрольні роботи 1, 2 проводяться шляхом проходження здобувачами стандартизованих тестів. Максимальний бал за складання модульної контрольної роботи 1 та 2 становить 14 балів. Кожен тест модульних робіт 1 та 2 містить по 14 питань, тому правильна відповідь на одне питання оцінюється в 1 бал .
Заохочувальне індивідуальне завдання	Заохочувальне індивідуальне завдання полягає у підготовці рефератів, презентацій, доповідей на конференціях, участь у конкурсах наукових робіт за тематикою дисципліни. Бали нараховані за виконання заохочувального індивідуального завдання додаються до загальної суми балів, при цьому загальна кількість балів за результатами вивчення навчальної дисципліни (підсумкова оцінка) здобувача вищої освіти не може перевищувати 100 балів.
Форма підсумкового контролю	<i>Формою підсумкового контролю є диференційний залік,</i> Мінімальна сума балів за поточний контроль для допуску здобувача вищої освіти до диференційованого заліку повинна становити 60 балів.

Розподіл балів, які отримують здобувачі, за результатами опанування навчальної дисципліни, формою підсумкового контролю якого є:

- диференціальний залік

[illegible]

